

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

3. Тарасова О. Культурологические аспекты образования (к постановке вопроса) //Вестник высшей школы, 2001, № 5.
 4. Корнетов Г. Феномен образования //Магистр, 2001, № 1.

РЕЗЮМЕ

В научной статье рассматриваются теоретико-методологический анализ необходимости получения и качества второго высшего образования, а также формирование концепции непрерывного образования в условиях посткризисного развития.

SUMMARY

In the scientific article examined teoretiko-methodological analysis of necessity of receipt and quality of the second higher education, and also forming of conception of continuous education in the conditions of post-crisis development.

РЕЗЮМЕ

У науковій статті розглядаються теоретико-методологічний аналіз необхідності здобуття і якості другої вищої освіти, а також формування концепції безперервної освіти в умовах післякризового розвитку.

ПРОГНОЗУВАННЯ ВПЛИВУ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА МІЖНАРОДНУ ІНВЕСТИЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ТНК

Денисова К.Ю., аспірант кафедри міжнародної економіки, Донецький національний університет (Україна)

Актуальність теми дослідження. Економічний, соціально-політичний і культурний розвиток країн світу в останні десятиріччя відбувається під зростаючим впливом глобалізації. Формами прояву глобалізації є зростання міжнародної торгівлі й інвестицій, диверсифікація світових фінансових ринків і ринків робочої сили, зростання ролі транснаціональних корпорацій у світових господарських процесах, загострення глобальної конкуренції, формування систем глобального стратегічного менеджменту. Світові енергетичні ринки перестали бути прогнозованими, змінність цін на енергоносії різко зросла як за напрямками, так і за амплітудою коливань. Через посилення глобальних дисбалансів у світовому господарстві ТНК стали каналами, через які «імпортуються» глобальні ризики та нестабільність.

Динамічний розвиток ТНК пов'язаний з міжнародною інвестиційною діяльністю компаній, яка охоплює ринки всього світу. Базою формування всесвітньої системи філіалів ТНК став міжнародний рух підприємницького капіталу, зокрема здійснення прямого іноземного інвестування.

Ступінь вивченості проблеми дослідження. Теоретико-методологічні засади дослідження процесів транснаціоналізації у сучасних умовах розвитку світового господарства закладено в роботах зарубіжних та вітчизняних вчених, серед яких: П.Баклі, Р.Вернон, М.Вілкінс, Дж.Даннінг, Г.Марковіц, Ч.Кіндлбергер, Т.Коно, Р.Коуз, П.Кругман, Ю.Макогон, В.Могилевський, О.Мовсесян, В.Новицький, Т.Орхова, Р.Нуксе, Г.Перлмуттер, М.Познер, А.Ругман, Л.Руденко, О.Рогач, Є.Савельєв, А.Філіпенко, С.Хаймер, К.Хрістен, С.Хірш, А.Чандлер, С.Якубовський та інші.

Мета дослідження полягає у розробці науково-практичних положень щодо прогнозування впливу глобальної фінансової кризи на міжнародну інвестиційну діяльність ТНК.

Основна частина. Сучасна складна структура, багатофункціональність й нерівномірність розвитку глобального фінансового ринку роблять особливо актуальним вивчення останніх тенденцій його розвитку й аналіз їх впливу з метою більш чіткого розуміння динаміки того середовища, у якій здійснюється міжнародний фінансовий менеджмент.

Виділені наступні основні тенденції світового фінансового ринку:

- глобалізація, що визначила його системне значення для світової економіки в цілому;
- інтеграція, супроводжувана збільшенням мобільності трансграничних фінансових потоків;
- розвиток фінансових інновацій і бурхливий ріст транзакцій з деривативами, що сприяють розширенню варіантів фінансових ризиків;
- посилення конкуренції й процесів злиттів і поглинань, що веде до якісної зміни учасників ринку і його серйозної реорганізації;
- відсутність діючої ефективної системи регулювання, яке спровокувало виникнення глобальних структурних дисбалансів і наростання системного ризику;
- розгортання кризи світового фінансового ринку, що спровокувало обвал світових фондових індексів, банкрутство найбільших фінансових інститутів і транснаціональних корпорацій (таких як Lehman Brothers, Morgan Stanley, Fannie May, AIG, Chrysler, General Motors ін.),
- уповільнення темпів зростання світової економіки й порушення стабільності світової фінансової системи [1,2].

Світовий досвід підтверджує життєвість і ефективність об'єднання банківського й промислового капіталу в межах транснаціональних корпорацій, який дозволяє прискорити оборотність фінансових ресурсів, скоротити витрати за рахунок розвитку ТНК систем взаємозаліків і платежів, збільшити долі ресурсів у грошовій формі і мобільність перерозподілу, можливість проведення великих операцій, багатовалютних операцій.

Таблиця 1.

10 найбільших міжнародних операцій по злиттю й поглинанню у світі за 2009 рік [3]

Компанія, яку поглинають	Покупець	Сума в млрд.дол. США
Wyeth	Pfizer	\$64.5
Schering-Plough	Merck	\$46
MTN	Bharti	\$23
Lloyd's Banking Group	HM Treasury	\$22.3
Royal Bank of Scotland	HM Treasury	\$18.6
Petro-Canada	Suncor Energy	\$18.2
Liberty Entertainment	DirecTV	\$14.5
Endesa	Enel	\$14.2
Essent	RWE AG	\$12.4
Nuon	Vattenfall	\$10.9

Як видно з таблиці, вищі рядки рейтингу зайняли фармацевтичні компанії (в загальній сумі за 100 млрд. доларів). Це пояснюється насамперед тим, що ринок ліків найменш постраждали через фінансову кризу й зумів зберегти стабільні грошові потоки необхідні для зростання на фронті M&A. Друге місце зайняли представники паливно-енергетичного комплексу. Хоча й не відзначилися мега угодами, подібно своїм фармацевтичним колегам, але середні показники, що склали досить гідні, однієї угоди, не менш чим 10 млрд. дол. Операції по злиттю й поглинанню використовуються з метою підвищення ринкової капіталізації новоутворених фірм, але, як показує практика, не всі з них досягають наміченої цілі. Географічна й міжгалузєва диверсифікація за допомогою злиття й поглинань, наприклад, збільшує вартість компанії за наявності вищеназваних активів, але за їх відсутності може також і зменшити її ринкову капіталізацію [3].

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Велика частка злиття й поглинань припадає на такі галузі, як ділові послуги, оптова і роздрібна торгівля, фінансовий сектор, послуги з транспортування, телекомунікаційні послуги й програмне забезпечення, електронне устаткування, транспортні засоби, машинобудування й хімію. В цілому, фінансовий сектор випереджав інші галузі за об'ємом операцій. За ним знаходяться телекомунікаційний сектор, оптова і роздрібна торгівля та фармацевтика. Широко розповсюдження набули також і трансекторальні злиття й поглинання в результаті того, що компанії виробничої сфери розширювали свою діяльність з надання послуг, а компанії сфери послуг шукали партнерів у виробничій сфері для розширення своїх мереж і використання інформаційних технологій для збільшення ефективності послуг, що надавалися [4].

Динаміка світового фінансового ринку сьогодні не тільки відображає зміни тенденцій, що складаються в реальному секторі, а має на останній визначальний вплив. Зовнішні умови функціонування ТНК формують границі міжнародного фінансового менеджменту й впливають на конкурентноздатність корпорацій, що стає запорукою їхнього виживання й поступального розвитку в період нестабільності й кризи.

Конкурентноздатність ТНК визначає можливості й ефективність міжнародного фінансового менеджменту. Специфіка внутрішнього фінансового механізму функціонування ТНК вимагає ефективних шляхів його адаптації до кризових умов.

Зміни зовнішнього середовища визначають особливе значення розробки й реалізації стратегічно орієнтованої системи міжнародного фінансового менеджменту, що забезпечує фінансову стабільність і розширення бізнесу транснаціональних корпорацій. Аналіз помилок менеджменту різних транснаціональних компаній показує, що ці помилки багато в чому продиктовані невірними стратегічними рішеннями. Система керування фінансами ТНК повинна будуватися таким чином, щоб вона могла на основі аналізу всієї сукупності умов функціонування попереджати появу стратегічних помилок, а якщо вони, проте, виникли, ефективно їх коректувати. Особливо актуальним це питання постає в умовах кризи.

Стратегічно орієнтована система міжнародного фінансового менеджменту визначається як комплекс дій фінансового характеру, спрямованих на досягнення довгострокових цілей за допомогою використання обраних методів і інструментів. Вона є центральною ланкою глобальної корпоративної стратегії, припускаючи взаємозв'язок і взаємозалежність руху матеріальних і фінансових потоків ТНК.

Основні базові принципи корпоративної фінансової стратегії є:

- перенаправлення фінансової стратегії на операційний рівень;
- забезпеченість фінансової стратегії необхідними ресурсами;
- організація бізнесів-процесів відповідно до фінансової стратегії;
- формування структури компанії, що дозволяє досягти синергетичного ефекту в рамках єдиного стратегічного напрямку;
- розробка систем показників ефективності діяльності й мотивації, що відповідають стратегічним цілям;
- взаємозв'язок повсякденної роботи персоналу з фінансовою стратегією [5].

Побудова даної системи припускає кілька послідовних етапів: вивчення стану й тенденцій зовнішнього середовища діяльності ТНК, визначення ресурсного потенціалу корпорації, формулювання цілей і завдань в області фінансового менеджменту, реалізація намічених планів за рахунок використання методів і інструментів міжнародного фінансового менеджменту. Як окремий етап доцільно виділити контроль за реалізацією стратегії, заснований на системі показників ефективності міжнародного фінансового менеджменту, тому що він здобуває особливе значення в умовах нестабільності й кризи глобального фінансового ринку. Для мінімізації фінансових ризиків в умовах кризи необхідно використовувати комплексний підхід, що реалізується через створення стратегії інтегрованого ризику-менеджменту ТНК. Він є невід'ємною частиною міжнародного фінансового менеджменту й спрямований на ефективне керування всією сукупністю фінансових ризиків, що проявляються в процесі діяльності ТНК. До основних принципів її реалізації відносяться системність, своєчасність і забезпеченість [6].

Варто виділити два основних напрямки розвитку системи міжнародного фінансового менеджменту: реформування глобального фінансового ринку як середовища функціонування ТНК і розробка політики антикризового керування фінансами транснаціональних корпорацій. Представлені напрямки повинні реалізовуватися узгоджено, тому що носять взаємозалежний характер.

Цільовою настановою реформи повинне стати підвищення стабільності глобального фінансового ринку для безперервного функціонування ТНК і забезпечення їх необхідними фінансовими ресурсами. Для досягнення поставлених цілей необхідно встановити наступні області реформування: розширення периметру регулювання ринку, зниження проциклічності, жорсткості ринкової дисципліни, прозорість і розкриття інформації, відновлення фінансових секторів, грошово-кредитна політика, податково-бюджетна політика, підвищення ефективності міжнародних фінансових інститутів, зміцнення стабільності світової фінансової системи

Кризова ситуація часто сприймається як фінансова неспроможність окремої компанії, а під мірами фінансового антикризового керування розуміють тільки висновок компанії із кризового стану, зовнішня санація або ліквідаційні заходи. Подібний підхід представляється недостатньо повним і не відповідає сучасним вимогам (рис.1).

Рис. 1. Напрямки необхідних антикризових заходів для оздоровлення стану корпорацій

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Згідно з рисунком 1, відповідно до засад фінансування антикризових заходів, потрібно визначити конкретні форми та умови мобілізації фінансових ресурсів, з'ясувати пріоритетні напрямки використання коштів, правила та принципи формування активів і пасивів.

Розроблена модель стабілізації фінансового становища ТНК шляхом перевищення грошового потоку над зобов'язаннями за умови відповідності наявних фінансових активів необхідному обсягу фінансових ресурсів у довгостроковій перспективі. Після дослідження кореляційної залежності були відібрані фактори для побудови регресійної моделі. Регресійні моделі будувалися для кожного суб'єкта окремо, тому що на результативну ознаку діяли різні фактори залежно від напрямку діяльності.

Після проведених розрахунків, були визначені результати фінансових потоків (дефіцит потоку (-), профіцит (+)) 2010 р-короткостроковий прогноз, 2011-1013 – довгостроковий прогноз (рис.2). Встановлено, для мінімізації фінансових ризиків в умовах кризи ТНК необхідно використовувати комплексний підхід, що реалізується через створення стратегії інтегрованого ризику-менеджменту ТНК та системи антикризових фінансових механізмів.

Він є невід'ємною частиною міжнародного фінансового менеджменту й спрямований на ефективне керування всією сукупністю фінансових ризиків, що проявляються в процесі діяльності ТНК.

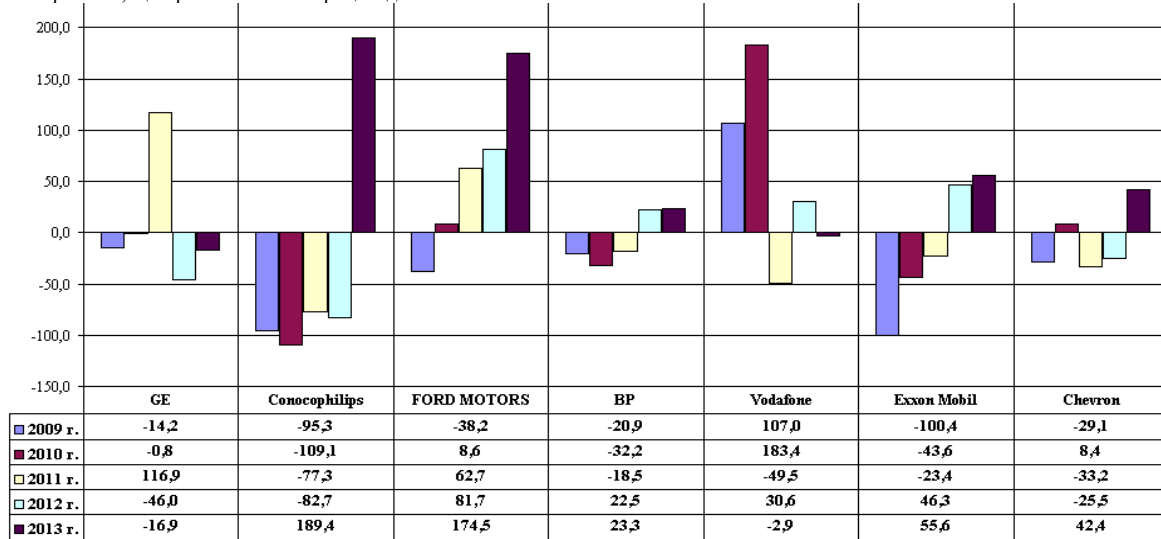

Рис. 2. Фінансові потоки найбільших нефінансових ТНК (2010 р- короткостроковий прогноз, 2011-1013 – довгостроковий прогноз)

В ході аналізу фінансової звітності та впливу глобальної фінансової кризи було запропоновано модель стабілізації фінансового становища ТНК шляхом перевищення грошового потоку над зобов'язаннями.

Проаналізувавши дані, можна зробити висновок, що глобальна фінансова криза внесла свої корективи до розвитку проаналізованих компаній. Фінансове становище буде коливатися протягом наступних 5 років, його стабілізувати буде потребувати значних змін у антикризових стратегіях. Незважаючи на те, що SonocoPhillips є третьою найбільшою з нафтових компаній у світі, найближчі роки будуть негативними для компанії. Скорочення пояснюється головним чином зниженням цін на нафту і природний газ, а також нестабільністю в країнах-постачальниках ресурсів. Але, володіння корпорацією 20% акцій російського нафтового гіганта "Лукойл" принесе позитивні зміни у 2013 році. Не дуже вдалим виявляться ці роки для Chevron тому, що корпорація проводила агресивну стратегію експансії й збільшення видобутку нафти на 11% у третьому кварталі 2009 року у Нігерії, США й Казахстані. Однак, довгострокові бізнес-моделі Chevron загрожують росту використання поновлюваних джерел енергії і не відповідають загальній світовій тенденції до використання поновлюваної енергетики, що приведе, на думку автора, до дорогих судових розглядів за забруднення навколишнього середовища.

Висновки. Таким чином, відповідно до аналізу глобальних тенденцій розвитку світу, сучасна світова фінансова криза виявила потребу в концептуальному переосмисленні архітектури фінансового менеджменту. ТНК необхідно вводити нові антикризові стратегії, переглядати системи фінансового регулювання і контролю.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Дорошенко І. Теоретико-методологічні основи концепції розвитку фінансових ринків в умовах глобальної кризи / І. Дорошенко, О. Делі // Банківська справа. – 2009. - №3. – С.20-31.
2. Глобальная экономика на общее благо. World economic outlook, April 2009. International Monetary Fund.
3. Слияния и поглощения в 2008 г. [електронний ресурс]– Режим доступу: <http://www.eizvestia.com/world/full/28631>.
4. Смирнов И. О некоторых аспектах рынка слияний и поглощений. // Управление компанией.-2009, № 3. с. 50-51.
5. Глобализация и национальные финансовые системы/ Под ред. Дж.А. Хансона, П. Хонохана, Дж. Маджони. Пер. с англ. – М.: Издательство «Весь Мир», 2005. – 320 с.
6. Ред. отчёт 2008 – МВФ. – 81 с. [електронний ресурс]– Режим доступу: http://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/ar/2008/pdf/ar08_rus.pdf

РЕЗЮМЕ

Мета дослідження полягає у розробці науково-практичних положень щодо прогнозування впливу глобальної фінансової кризи на міжнародну інвестиційну діяльність ТНК.

РЕЗЮМЕ

Цель исследования состоит в разработке научно-практических положений относительно прогнозирования влияния глобального финансового кризиса на международную инвестиционную деятельность ТНК.

SUMMARY

The research objective consists in working out of scientifically-practical positions concerning forecasting of influence of global financial crisis for the international investment activity of the multinational corporation.